

4. Indkomstfordeling 2005

Befolkningens indkomstfordeling er en af de mere komplicerede fordelinger. Den er kompliceret, fordi hvor alle har et køn, en alder og en bopæl, er det ikke givet, at alle har en indkomst. Og omvendt kan personer, der måske ikke forventes at have indkomst, fx et barn på 5 år, godt have en indkomst.

Herudover skal man tage hensyn til, at ægtepar har en form for fælles økonomi, som taler for, at man opgør deres indkomst under et, altså benytter familien som tællingsenhed.

Det kan desuden være svært at fastlægge det indkomstbegreb, der skal anvendes, når man skal undersøge, hvor meget den ene person eller familie har i indkomst i forhold til de andre. Skal det være den samlede indkomst, den disponible indkomst eller skal det være den ækvivalerede indkomst. De valg, der foretages, påvirker både anvendelse og tolkning af resultaterne. I dette afsnit er det indkomst i alt der benyttes, hvor intet andet er nævnt.

For at belyse indkomstspredningen mellem personer og familier i landet benytter man forskellige fordelingsmål. Til grund for de fleste af disse mål ligger en sortering af personer eller familier efter størrelsen af deres indkomst.

Når befolkningen er sorteret efter størrelsen af et bestemt indkomstbegreb, kan man efterfølgende opdele dem i fx 10 lige store grupper, kaldet decilgrupper, eller i fire lige store grupper, kaldet kvartilgrupper.

Mange ulighedsmål er baseret på forskelle mellem disse grupper, enten hvor stor en del af de samlede indkomster, de forskellige decil- eller kvartilgrupper har, hvor stor den gennemsnitlige indkomst er i de forskellige decil- og kvartilgrupper, gennemsnitsindkomsten i laveste decil i procent af gennemsnitsindkomsten i højeste decil eller andre mere eller mindre komplicerede fordelingsmål med udgangspunkt i decil- eller kvartilgrupperne.

*Danmark har ikke en
officiel
"fattigdomsgrænse"*

Danmark har ikke en officiel "fattigdomsgrænse". Ikke desto mindre er det i international indkomststatistik på det seneste blevet mere og mere normalt at støde på begrebet "Risiko for fattigdom". I europæiske undersøgelser tilhører man gruppen med "Risiko for fattigdom - ROP" hvis ens indkomst ligger under 60 pct. af medianindkomsten. Hvem og hvor mange der tilhører denne gruppe, afhænger af det indkomstbegreb man vælger at tage udgangspunkt i.

Medianindkomst:

Medianindkomsten er den indkomst (målt i kroner), som kan karakteriseres ved at 50 pct. af populationen har indkomster som er lavere, og 50 pct. har indkomst, som er højere, end dette beløb. Medianen er det samme som 5. decil og 2. kvartil.

4.1 Decilfordelinger

Den indkomstværdi, der aflæses ud for hver enkelt decil, beskriver indkomstniveauet for den person- eller familie, som har den højeste indkomst i decilgruppen. Tal i deciltabeller tolkes derfor således, at når man fx ved 6. decil i kolonnen for personer i nedenstående tabel aflæser værdien 255,7, betyder det at 60 pct. af de skattepligtige personer i Danmark har en indkomst der er mindre, og 40 pct. har en indkomst der er større end 255.700 kr.

10 pct. af familierne har over 718.900 kr.

De 10 pct., som har de laveste indkomster, har under 72.400 kr., mens de 10 pct., som har de højeste indkomster, har over 419.100 kr. For familier fremgår det, at 50 pct. af "Par-familier" har over 529.700 kr., mens 50 pct. af de "Enlige" familier har over 195.700 kr.

Tabel 37. Decilfordeling. 2005

	Personer i alt	Familier		
		Enlige	Par	Alle
Indkomst i alt		1.000 kr.		
1. decil	72,4	105,4	243,2	114,4
2. decil	119,2	136,3	323,2	154,3
3. decil	151,3	154,2	401,9	189,1
4. decil	180,0	169,5	472,5	236,2
5. decil	219,3	195,7	529,7	291,2
6. decil	255,7	228,6	583,6	360,5
7. decil	292,4	265,8	644,1	465,8
8. decil	338,2	309,4	726,8	575,0
9. decil	419,1	376,6	880,5	718,9

En anden måde at beskrive indkomstfordelingen på, er ud fra den samlede indkomstmasse. Summerer man indkomsterne for alle personer, får man beregnet den samlede indkomstmasse. Man kan herefter beskrive indkomstfordelingen ved at opgøre, hvor stor en del af den samlede indkomstmasse, personerne i de enkelte decilgrupper har.

På samme måde kan man fordele indkomstmassen for familietyper. Det gør man ved først at sortere fx alle "Enlige" efter størrelsen af deres indkomst. Derefter summeres indkomsterne for de 10 pct. "Enlige", som har de laveste indkomster. Denne indkomstsum for de fattigste 10 pct. sættes herefter i forhold til den totale indkomstmasse for alle "Enlige". På denne måde beregner man, at de 10 pct. "Enlige, som har de laveste indkomster, har 2,5 pct. af indkomstmassen for alle "Enlige".

Tabel 38. Procentvis fordeling af indkomstmassen. 2005

	Personer i alt	Familier		
		Enlige	Par	Alle
Indkomst i alt		pct.		
1. decil	1,0	2,5	3,3	1,5
2. decil	3,9	5,3	4,9	3,6
3. decil	5,4	6,3	6,3	4,5
4. decil	6,6	6,9	7,6	5,6
5. decil	8,0	7,8	8,7	6,9
6. decil	9,5	9,1	9,7	8,5
7. decil	11,0	10,6	10,6	10,8
8. decil	12,6	12,3	11,8	13,7
9. decil	14,9	14,6	13,7	16,8
10 decil	27,2	24,5	23,3	28,2

10 pct. "rigeste" har
over 25 pct. af
indkomstmassen

Hvis fordelingen af indkomsterne var helt lige, dvs. alle havde den samme indkomst, ville hver decilgruppe have 10 pct. af indkomstmassen. Hvis man vil beregne, hvor stor en del af de totale indkomster halvdelen af familierne har, må man beregne den kumulerede fordeling. Den halvdel af de "Enlige", som har de laveste indkomster, har i alt $(2,5 + 5,3 + 6,3 + 6,9 + 7,8 =)$ 28,8 pct. af den totale indkomstmasse for "Enlige". For samme familietype gælder, at de 10 pct., som har mest, har 24,5 pct. af indkomsterne.

Når man internationalt angiver decilværdier, er det meget ofte gennemsnitsværdier man refererer til. Beregner man gennemsnitsindkomsten for de enkelte decilgrupper ser man, at de "rigeste" 10 pct. af familierne i gennemsnit har over 1 mio. kr., og at parfamilierne i 10. decil endda har 1.344.800 kr.

Man kan let blive i tvivl om hvorvidt det er et gennemsnit eller en "ægte" decilværdi, der er angivet i en tabel. Den eneste umiddelbare hjælp til at afklare dette er, hvis man kan se om fordelingen i alt har 9 eller 10 decilværdier. Har fordelingen 10 deciler er det gennemsnitsoplysninger.

Skævheden i fordelingen kan samles i et udtryk, nemlig den maksimale udjævningsprocent. Des højere den er, des mere skæv er indkomstfordelingen indenfor gruppen.

Maksimal udjævningsprocent:

Den maksimale udjævningsprocent udtrykker, hvor stor en andel af indkomstmassen, der skal flyttes fra dem der har over gennemsnittet til dem der har under gennemsnittet, for at opnå en fuldstændig ligelig fordeling.

Når man betragter familierne under et, er den maksimale udjævningsprocent på 29,5. En del af denne ulighed kan forklares med, at den maksimale udjævningsprocent for alle dækker både familier, som har en indkomst, og familier med to indkomster – hvilket alt andet lige giver ulighed. En del af denne skævhed kan elimineres ved at opdele famili-

erne i familietyperne ”Enlige” og ”Par”, hvilket netop er begrundelsen for, at det er gjort konsekvent i denne bog.

Tabel 39. **Gennemsnitlig indkomst for decilgruppe. 2005**

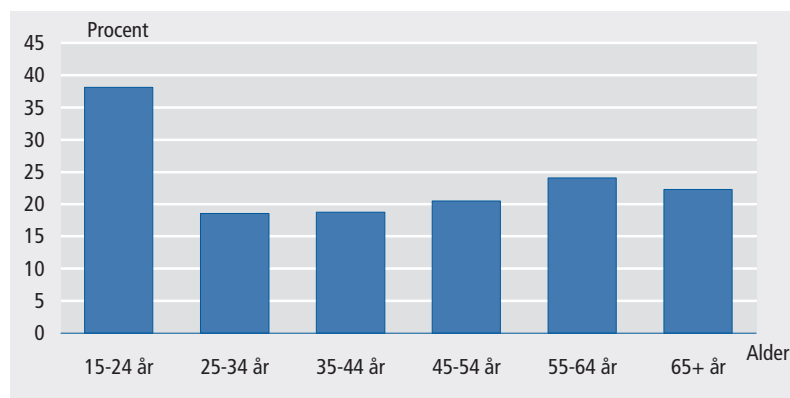
Indkomst i alt	Personer i alt	Familier		
		Enlige	Par	Alle
		1.000 kr.		
1. decil	24,2	58,9	188,9	56,9
2. decil	98,0	123,7	284,5	136,6
3. decil	136,0	145,7	362,6	170,1
4. decil	164,6	161,5	438,4	212,3
5. decil	199,6	181,2	501,8	263,1
6. decil	237,9	212,0	556,6	323,6
7. decil	273,7	246,8	612,9	410,6
8. decil	313,9	286,7	682,7	520,6
9. decil	372,4	339,3	792,6	639,4
10 decil	678,7	568,6	1 344,8	1 074,2
Maks. udjævnings pct.	25,6	22,0	19,5	29,5

De 10 pct. ”rigeste” har 28 gange mere i indkomst end de 10 pct. ”fattigste”

De 10 pct. af befolkningen, som har de højeste indkomster, har i gennemsnit ca. 28 gange mere i indkomst, end gennemsnittet for de laveste 10 pct. Denne forskel udjævnes noget, når man opgør det på familieniveau. Her har de rigeste ”Parfamilier” godt 7 gange de laveste familiers indkomst, mens de rigeste ”Enlige” har knap 10 gange mere end de fattigste ”Enlige”.

Uligheden varierer mellem de enkelte aldersgrupper. Personer i alderen 15-24 år er den gruppe, som har den højeste maksimale udjævningsprocent, dvs. uligheden er størst indenfor denne aldersgruppe.

Figur 12. **Maksimal udjævningsprocent for aldersgrupper. 2005**

For de unge mellem 15-24 år skal der flyttes 38,1 pct. af indkomstmassen fra gruppen, som har indkomster over gennemsnittet til dem, som

har indkomster under gennemsnittet, før gennemsnitsindkomsten bliver ens i de to grupper.

Den maksimale udjævningsprocent for ”Efterkommere fra ikke vestlige lande” er på 42,9, hvilket er 17,5 procentpoint højere end ”Indvandrere fra ikke vestlige lande”.

Tabel 40. **Gennemsnitlig indkomst - fordelt på oprindelseslandegruppe. 2005**

	Indvandrere		Efterkommere		Personer
	Vestlige lande	Ikke vestlige lande	Vestlige lande	Ikke vestlige lande	Med dansk oprindelse
	1.000 personer				
Personer i alt	101,0	203,3	9,8	24,3	4 031,3
	1.000 kr.				
1. decil	-0,3	4,8	3,9	-1,4	29,2
2. decil	57,0	49,1	45,4	4,7	102,6
3. decil	112,1	93,6	101,3	16,9	139,7
4. decil	148,3	124,4	147,5	30,9	168,5
5. decil	177,9	146,8	186,9	51,5	205,5
6. decil	215,8	168,3	232,4	83,6	243,2
7. decil	255,8	194,0	276,9	127,6	278,4
8. decil	301,3	226,6	324,4	172,9	318,3
9. decil	368,6	271,2	396,3	230,9	377,0
10. decil	721,9	409,6	800,8	371,2	689,5
Maksimal udjævn.	29,9	25,4	31,5	42,9	25,2

Indvandrere fra ikke vestlige lande har stort set samme spredning i deres indkomstfordeling, som personer med dansk oprindelse.

Indkomstniveauet lavt for efterkommere fra ikke vestlige lande

Det skal dog bemærkes, at indkomstniveauet er meget lavere for ”Indvandrere” og ”Efterkommere” fra ikke vestlige lande, end det er for både personer med dansk oprindelse og for ”Indvandrere” og ”Efterkommere”, fra vestlige lande.

For familier blev det i afsnit 2.2 postuleret, at familietypen ”Par uden børn” nok var en mindre homogen gruppe end familietypen ”Par med 2 børn”. Dette sandsynliggøres i nedenstående tabel, hvor den maksimale udjævningsprocent for de to familietyper er på henholdsvis 21,4 og 15,1.

Tabel 41a. Decilfordeling efter familietype - Enlige. 2005

	Enlige		
	Uden børn	1 barn	2 eller flere børn
Indkomst i alt	1.000 kr.		
1. decil	55,1	127,2	160,8
2. decil	119,7	186,0	216,8
3. decil	141,7	208,8	238,6
4. decil	156,9	234,1	260,2
5. decil	172,3	260,6	282,5
6. decil	198,9	286,1	305,8
7. decil	233,7	313,4	330,8
8. decil	274,5	345,4	360,1
9. decil	328,1	393,0	403,5
10. decil	561,0	619,6	593,2
Maks. udjævnings pct.	22,4	16,2	13,5

Tabel 41b. Decilfordeling efter familietype - Par. 2005

	Par			
	Uden børn	1 barn	2 børn	3 eller flere børn
Indkomst i alt	1.000 kr.			
1. decil	175,8	264,5	305,9	273,9
2. decil	241,5	406,0	461,3	402,8
3. decil	297,7	475,4	521,8	487,1
4. decil	356,0	523,7	565,8	544,4
5. decil	419,1	566,4	606,8	591,9
6. decil	481,9	609,9	650,7	640,7
7. decil	543,3	660,2	703,1	697,4
8. decil	613,4	727,2	774,9	772,7
9. decil	718,3	836,2	893,0	901,0
10. decil	1 264,1	1 357,8	1 440,4	1 531,1
Maks. udjævnings pct.	21,4	15,7	15,1	17,1

Des højere uddannelse, des højere indkomst

Kategoriseres familierne ud fra den person i familien, som har afsluttet den højeste uddannelse, tegner der sig et billede af, at indkomsten stiger med familiens uddannelsesniveau.

I familier, hvor mindst en person i familien har en akademisk grad, har 10. decilgruppe i gennemsnit 2 mio. kr. og 9. decilgruppe har over 1 mio. kr. For familier, som ikke har gennemført en lang videregående uddannelse er det kun familier med hhv. kort- og mellemlang videregående uddannelse i 10. decilgruppe, som har gennemsnitindkomster over 1 mio. kr.

Tabel 42. Gnsntl. indkomst i deciler - efter højeste uddannelse i familien. 2005

Indkomst i alt	Grundskole	Gymnasial	Erhvervsfaglig	Kortvideregåede	Mellem-langvideregående	Langvideregående	Uddannelse udenfor niveau
	1.000 kr.						
1. decil	27,5	34,1	126,9	121,4	119,7	160,5	15,2
2. decil	91,6	70,8	194,6	222,1	240,9	320,7	105,5
3. decil	132,4	95,0	241,7	288,6	307,3	416,1	126,9
4. decil	152,0	116,8	285,7	347,6	367,5	508,2	140,1
5. decil	169,0	139,7	335,3	421,9	447,7	607,6	151,6
6. decil	192,0	170,4	404,4	504,7	533,4	702,3	161,1
7. decil	222,1	214,1	482,0	576,2	604,8	796,0	175,8
8. decil	264,9	276,3	551,6	645,1	676,6	907,2	203,7
9. decil	336,3	371,1	633,6	736,0	772,9	1 082,1	245,3
10. decil	589,6	746,5	974,6	1 210,9	1 244,4	1 966,4	531,4
Maks. udjævnings pct.	25,0	32,5	22,5	22,6	22,3	23,6	22,8

Alle ovenstående indkomstfordelinger og tolkninger er foretaget ud fra begrebet "Indkomst i alt".

Omfordeling af indkomster via skattesystemet

Ved fordelinger med udgangspunkt i den disponible indkomst bliver de maksimale udjævningsprocenter lavere for alle grupper, hvilket viser, at der via skattesystemet sker en vis omfordeling af indkomsterne i retning mod mere ligelig fordeling af indkomsterne.

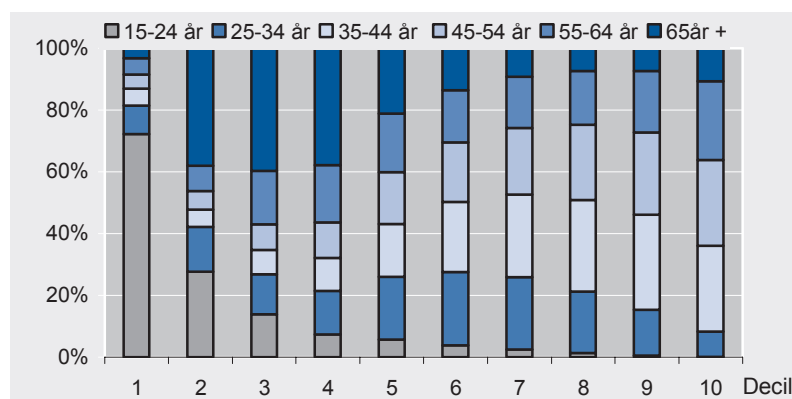
Tabel 43. Gennemsnitlig disponibel indkomst for decilgrupper. 2005

Disponibel indkomst	Personer i alt	Familier		
		Enlige	Par	Alle
1.000 kr.				
1. decil	14,7	42,4	140,2	38,5
2. decil	75,5	92,1	214,6	102,5
3. decil	103,3	112,0	259,4	128,8
4. decil	123,6	124,0	299,9	156,0
5. decil	143,0	136,4	335,2	186,3
6. decil	163,4	152,6	367,8	224,2
7. decil	184,1	171,4	401,0	278,4
8. decil	207,3	193,7	440,1	344,0
9. decil	239,3	223,9	497,9	414,4
10. decil	397,8	351,2	791,1	647,2
Maks. udjævnings pct.	22,4	18,8	16,9	26,8

Med udgangspunkt i den disponible indkomst er aldersgruppernes placering indenfor de enkelte deciler vist i figur 14. Det fremgår, at næsten 72 pct. af de personer, som har de laveste disponible indkomster, dvs. personer i 1. decil, er personer under 25 år. 31 pct. af personerne med de næsthøjeste indkomster, dvs. indkomster i 9. decil, er personer mellem 35 og 44 år.

Over 64 pct. af dem med de højeste rådighedsbeløb er personer over 45 år, hvilket fremgår af søjlen ved 10. decilgruppe.

Figur 13. Aldersfordeling i decilgrupperne - disponibel indkomst. 2005

Velstandsfordelingen
mest ulige blandt de
yngste

Ved at tage udgangspunkt i den ækvivalerede disponible indkomst får man estimeret en velstandsfordeling. Variationen i velstand er størst for personer mellem 15-24 år og i aldersgruppen 55-64 år. De små decilgennemsnit i de første hos gruppen af personer under 25 år kan i vid udstrækning forklares af familiedefinitionen, hvor unge på 18 år og derover danner sin egen familie, selv om de bor hjemme hos deres forældre.

Tabel 44. Disponibel ækvivalensindkomst efter alder og decilgruppe. 2005

	Aldersgruppe						
	I alt	Under 25	25-34 år	35-44 år	45-54 år	55-64 år	65+ år
	1.000 personer						
Antal	4 369,7	590,5	704,0	807,0	729,0	718,3	821,0
	1.000 kr.						
1. decil . .	51,4	15,2	53,5	76,1	87,0	87,4	85,6
2. decil . .	107,8	45,7	103,2	129,2	143,0	138,2	109,6
3. decil . .	127,2	64,4	127,2	151,0	169,4	160,1	116,9
4. decil . .	146,2	83,7	146,4	167,7	191,3	181,9	123,6
5. decil . .	165,8	102,7	162,4	182,4	210,9	204,0	131,2
6. decil . .	185,5	124,9	177,0	196,8	230,2	226,4	142,3
7. decil . .	206,7	149,9	192,1	212,7	251,0	250,9	157,2
8. decil . .	232,5	176,9	209,7	232,4	275,9	280,3	178,4
9. decil . .	269,7	209,7	234,8	262,4	312,9	322,8	214,8
10. decil . .	430,9	314,5	317,5	391,6	499,0	568,0	384,9
Maks. udj.	22,4	26,2	15,6	14,9	16,5	18,8	17,3

4.2 Kvartilfordelinger

En indkomstfordeling kan også beskrives mere kompakt end ved decilfordelinger, nemlig ved hjælp af kvartiler.

I kvartilfordelinger opdeles populationen i fire lige store grupper. Den højeste indkomst i nederste gruppe benævnes nedre kvartil. 25 pct. af populationen har indkomster under dette beløb. Den indkomstværdi der adskiller anden og tredje gruppe kaldes median, og øvre kvartil findes som den indkomstværdi, som indehaves af personen med højst indkomst i tredje gruppe.

Tabel 45. Kvartilfordeling - samlet indkomst. 2005

	Personer i alt	Familier		
		Enlige	Par	Alle
Samlet indkomst		1.000 kr.		
Nedre kvartil	144,9	152,7	392,2	176,4
Median kvartil	232,8	205,7	568,5	310,1
Øvre kvartil	337,1	302,5	736,8	559,6
Kvartilafstand	192,2	149,8	344,6	383,2
Relativ kvartilafstand	0,83	0,73	0,61	1,24
Maksimal udjævning	25,9	22,5	19,6	29,9

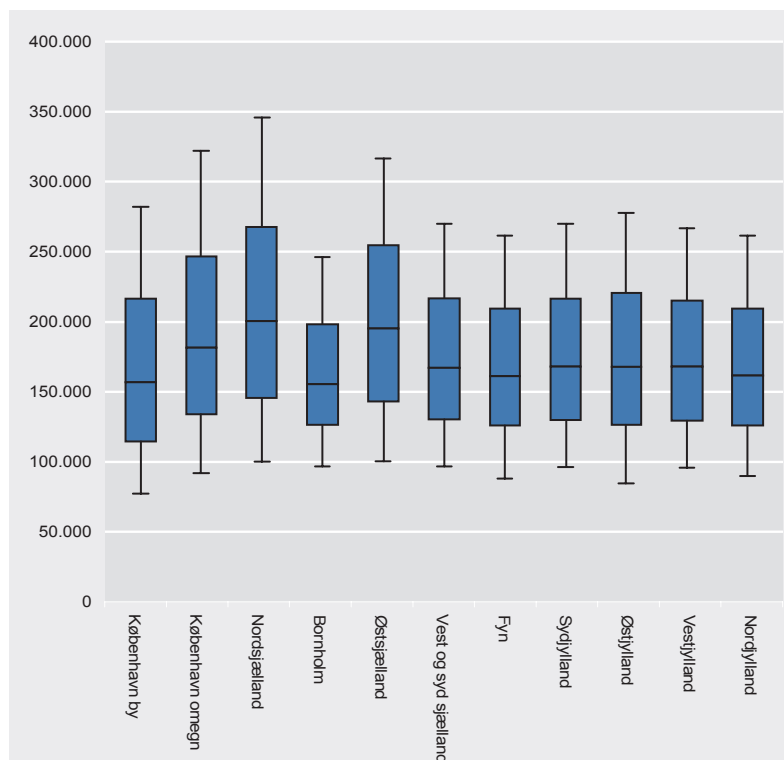
50 pct. har "Samlet indkomst" under 232.800 kr.

Kvartilfordelingen i ovenstående tabel 43 tager udgangspunkt i indkomstbegrebet "Samlet indkomst". Ved sammenligning med decilfordelingerne i tabel 35 og de maksimale udjævningsprocenter i tabel 37 fremgår det, at både indkomster og de maksimale udjævningsprocenter bliver højere, når man beskriver fordelingerne ud fra indkomstbegrebet "Samlet indkomst" i stedet for "Indkomst i alt".

Til kvartilfordelinger hører nøgletal som kvartilafstand og relativ kvartilafstand. Disse nøgletal benyttes til at beskrive variationen i fordelingen. Kvartilafstanden beregnes som afstanden mellem øvre og nedre kvartil og udtrykker hvor spredt indkomsten er, for de 50 pct. som har indkomster tættest på middelindkomsten. Sættes kvartilafstanden i forhold til medianen får man den relative kvartilafstand. Det fremgår at den relative kvartilafstand og den maksimale udjævningsprocent svinger synkront.

Kvartilfordelinger kan grafisk illustreres ved hjælp af et box-plot, som også kaldes et kassediagram. Inden i hver kasse er der en lille streg som markerer, at 50 pct. af gruppen har under den tilhørende indkomst aflæst på y-aksen. Kassens ender markerer nedre og øvre kvartil og den lille afslutningsstreg i kassernes haler er sat udfor henholdsvis første og niende decil.

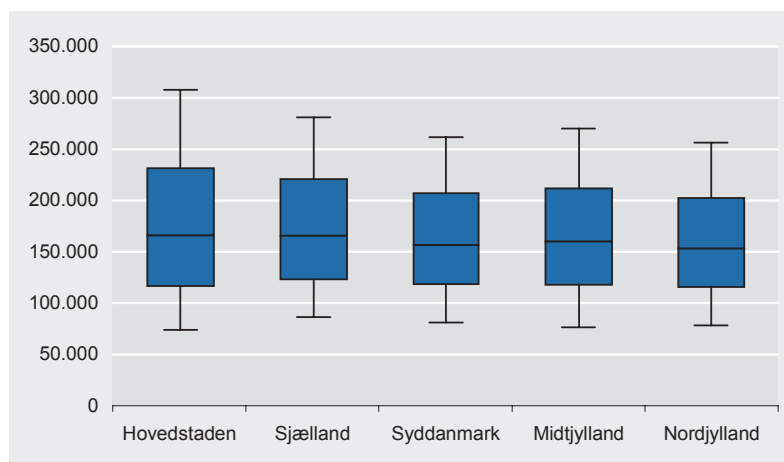
Figur 14. Familiens ækvivaleret disponible indkomst - fordelt efter landsdel. 2005

*Indkomst i 1. decil
højest i Nord- og
Østsjælland*

Af figuren med landsdele aflæses fx, at der på Bornholm er mindre end 10 pct. af familierne, som har en ækvivaleret disponibel familieindkomst over 250.000 kr., og at den største variation i velfærden findes i Nordsjælland samt i Københavns omegn. Endvidere viser figuren, at bundniveauet er højest i Nord- og Østsjælland.

Figur 15. Familiens ækvivaleret disponible indkomst - fordelt efter regioner. 2005

Af box-plottet over fordelingen af den ækvivalerede disponible familieindkomst i de fem nye regioner fremgår det, at velfærdsniveauet og spredningen i velfærden er meget ens i de tre regioner Nordjylland, Midtjylland og Syddanmark. Det fremgår endvidere, at Region Hovedstaden er den af de nye regioner, hvor der vil være størst variation i familiernes velfærd.

Maksimaludjævningsprocent størst for selvstændige

Den maksimale udjævningsprocent viser, at der er meget store indkomstforskelle for især de selvstændige familier. De selvstændige med 10 eller flere ansatte har en maksimal udjævningsprocent over 39, hvor niveauet for de øvrige selvstændige grupper svinger mellem 30 og 35.

Tabel 46. **Disponibel indkomst for familier - efter socioøkonomisk gruppe. 2005**

	Antal familier	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Maks. udj.pct.
		————— 1.000 kr. —————			
Familier i alt	2 876 907	128,4	203,4	344,1	26,8
Selvstændige i alt	128 486	179,4	323,2	509,0	34,5
Selvstændige med 10 eller flere ansatte ...	2 463	446,7	767,7	1350,7	39,0
Selvstændige med 5 - 9 ansatte	5 119	341,6	541,6	817,0	29,9
Selvstændige med 1 - 4 ansatte	35 754	232,6	385,7	582,6	29,7
Selvstændige uden ansatte	84 125	156,9	284,6	447,2	34,8
Medarbejdende ægtefæller	1 025	146,4	212,1	278,3	27,2
Lønmodtagere i alt	1 613 916	181,4	288,7	401,2	21,2
Topleder	60 509	378,0	475,4	591,9	17,5
Lønmodtagere på højeste niveau	228 433	265,5	398,2	493,7	16,7
Lønmodtagere på mellemniveau	289 282	224,2	346,5	437,6	17,3
Lønmodtagere på grund- niveau	645 846	161,2	241,5	352,6	20,3
Andre lønmodtagere	126 066	147,8	217,2	323,6	20,4
Lønmodtagere, stilling uoplyst	263 780	151,1	246,9	370,3	24,7
Pensionister i alt	772 297	122,4	151,0	204,2	17,3
Førtidspensionister	153 352	130,1	147,6	184,1	13,6
Folkepensionister	527 810	119,6	146,2	195,6	17,9
Efterlønsmodtagere mv.	91 135	139,3	205,4	252,6	15,6
Arbejdsløs mindst halvdelen af året	65 963	114,2	143,7	212,7	19,6
Midlertidigt ude af arbejdsstyrken	23 084	111,4	135,8	199,1	18,5
Kontanthjælpsmodtagere	130 557	25,9	43,6	58,3	24,2
Uddannelsessøgende	79 084	82,2	115,4	175,8	20,1
Andre	63 520	4,1	38,6	108,5	56,7

I modsætning til de familier, som karakteriseres som selvstændige, er der en højere grad af homogenitet indenfor lønmodtagerfamilier. For lønmodtagerne svinger den maksimale udjævningsprocent mellem 17 og 20, når man ser bort fra lønmodtagere, hvor stillingsangivelsen er uoplyst.

4.3 Lorenz-kurver

Man kan grafisk illustrere indkomstfordelinger ved hjælp af Lorenz-kurver. Lorenz-kurven viser, hvorledes indkomstmassen er fordelt i befolkningen. Lorenz-kurven konstrueres på følgende måde. Alle indkomstmodtagere sorteres i stigende orden (start med den person der modtager lavest indkomst osv.). Derefter beregnes, hvor stor en del af den totale indkomst den første person (dvs. den fattigste) modtager. Så beregnes, hvor stor en andel af den totale indkomst de to fattigste personer har til sammen osv.

Indtegnes alle disse talpar i en figur, bliver resultatet en Lorenz-kurve. Hvis indkomstfordelingen var helt lige, så 10 pct. af befolkningen havde 10 pct. af indkomsterne, 20 pct. af befolkningen havde 20 pct. af indkomsterne osv., så ville kurven følge 45° -linien (diagonalen).

Lorenz-kurven beskriver ulighed

Det vil sige, at jo nærmere kurven ligger ved diagonalen, jo mere lige er indkomstfordelingen. Jo fjernere kurven ligger fra diagonalen, jo mere ulige er indkomstfordelingen. Det følger, at arealet mellem Lorenz-kurven og 45° -linien siger noget om størrelsen af uligheden i indkomstfordelingen.

Da det er andele og ikke absolutte størrelser man sammenligner, er Lorenz-kurver velegnede til at sammenligne indkomstfordelinger i forskellige lande, tidsperioder m.m. Man kan også sammenligne Lorenz-kurver for indkomster før og efter skat, og på den måde belyse virkninger af skatten.

Man bør være opmærksom på, at Lorenz-kurver beskriver ulighed, men de siger intet om indkomsternes størrelse. Når Rwanda og Danmark har nogle af de mest lige indkomstfordelinger i verden, vil de fleste jo nok foretrække Danmark. For hvad nytter det at være lige, hvis alle har lav indkomst?

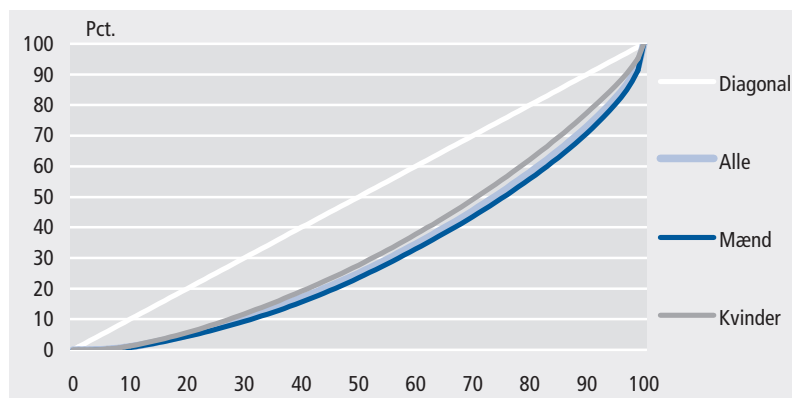
Indkomstfordelingen mere lige for kvinder end for mænd

Afbilder man Lorenz-kurverne for mænd og kvinder i samme figur fremgår det dels, at der ikke er den helt store forskel, men dog at kvinderne har en lidt mere ligelig indkomstfordeling end mænd.

Af Lorenz-kurven for mænd og kvinder fremgår det, at de 25 pct. af kvinderne der har de højeste indkomster, tilsammen har 45 pct. af den samlede indkomstmasse for kvinder, mens de 25 pct. af mændene der har mest, har 50 pct. af den samlede indkomstmasse for mænd.

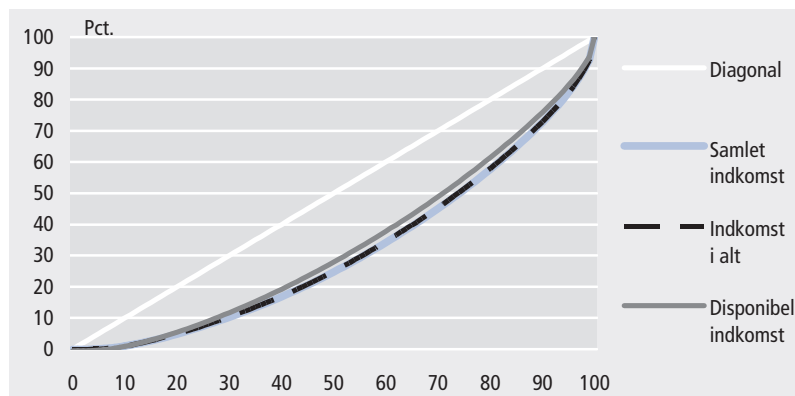
Dette aflæses ved på x-aksen at indtegne en lodret linie ved 75 og derefter aflæse på y-aksen den procent der står ud for det sted, hvor den indtegnede linie krydser Lorenz-kurven. For kvinderne aflæses fx. at 75 pct. af kvinderne har 55 pct. af den samlede indkomst og det betyder at de resterende 25 pct. må have 45 pct.

Figur 16. Fordeling af indkomstmassen for personer, Lorenz-kurve for køn. 2005

I gennem bogen er der løbende blevet brugt flere forskellige indkomstbegreber. Afbildes nogle af indkomstbegreberne i samme Lorenz-diagram, fremgår det, at kurven for "Indkomst i alt" og "Samlet indkomst" er totalt sammenfaldende i figuren, mens fordelingen af den disponible indkomst er lidt mindre skæv end de to førstnævnte begreber.

Figur 17. Lorenz-kurver til sammenligning af indkomstbegreber. 2005

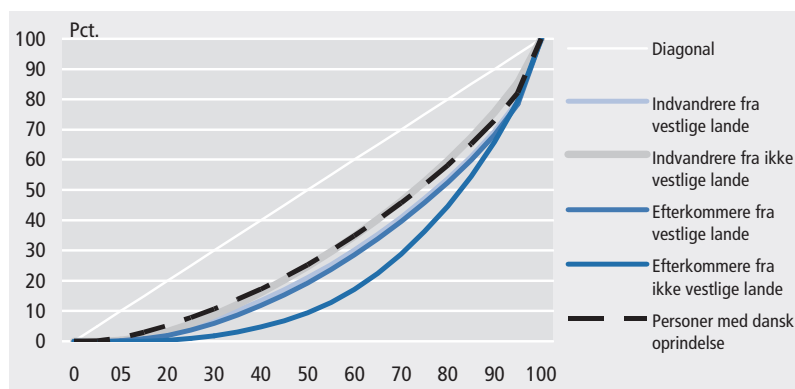

Stor ulighed blandt ikke vestlige efterkommere

Det er tidligere ud fra forskellige nøgletal blevet konstateret, at der er stor indkomstspredning i gruppen af "Efterkommere fra ikke vestlige lande" og i gruppen af "Selvstændige". Denne skævhed illustreres grafisk i nedenstående Lorenz-diagrammer.

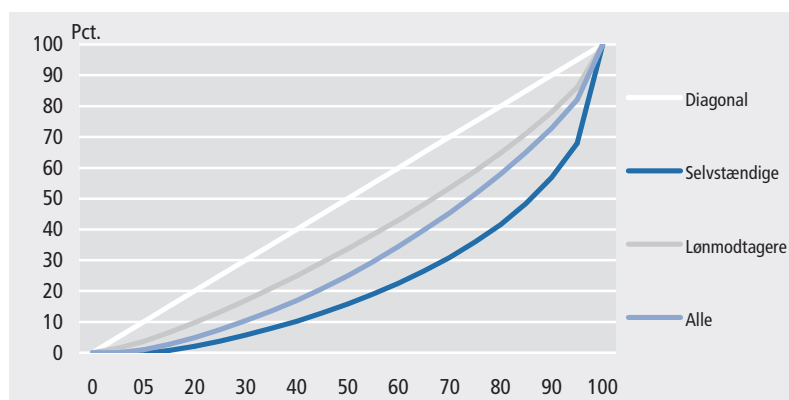
I diagrammerne med Lorenz-kurver for køn og for de forskellige indkomstbegreber, kunne det aflæses, at de "fattigste" 30 pct. har ca. 10 pct. af indkomstmassen. For "Efterkommere fra ikke vestlige lande" er fordelingen en ganske anden. For denne gruppe har 50 pct. af personerne på 15 år eller mere tilsammen under 10 pct. af indkomstmassen.

Figur 18. Lorenz-kurver for personer - fordelt efter herkomst. 2005

For "Efterkommere fra ikke-vestlige lande" kan det endvidere aflæses, at de 10 pct., som har de højeste indkomster, tilsammen har 32 pct. af den samlede indkomstmasse for denne gruppe.

Figur 19. Lorenz-kurver for personer - fordelt efter socioøkonomisk gruppe. 2005

De "fattigste" 40 pct. selvstændige har 10 pct. af indkomstmassen

For hovedgrupperne "Lønmodtager" og "Selvstændig" gælder det, at mens ca. 20 pct. af lønmodtagerne har ca. 10 pct. af indkomsterne, er det knap 40 pct. af de "Selvstændige", som har 10 pct. af den samlede indkomstmasse for de selvstændige.

Man kan ud fra Lorenz-kurven udregne et ulighedsindeks ved at beregne størrelsen af arealet mellem 45° -linien og Lorenz-kurven, i forhold til arealet af den trekant, der udgøres af 45° -linien, nederste akse (x-aksen) og højre akse. Jo nærmere dette tal er ved 0, jo mere lige er indkomstfordelingen. Jo nærmere tallet er ved 1, jo mere ulige er indkomstfordelingen. Et sådant ulighedsindeks kaldes gini-koefficient og belyses nærmere i næste afsnit.

4.4 Gini-koefficienter

Gini-koefficienten er endnu et mål for indkomstulighed i samfundet. Gini-koefficienten kan antage værdier mellem 0 og 1, og jo mindre Gini-koefficienten er, jo mindre er uligheden i samfundet.

Gini-koefficienten beregnes ud fra Lorenz-kurven. Gini-koefficienten er 0, hvis Lorenz-kurven er sammenfaldende med 45°-linien. Det vil kun ske, hvis der er tale om en helt ligelig indkomstfordeling, dvs. når alle personer i et samfund har den samme indkomst.

Tabel 47. Gini-koefficienter for faggrupper (med over 100 mænd og 100 kvinder) med højest og lavest gennemsnitlig indkomst i alt. 2005

	DISCO88	Indkomst i alt	Mænd	Kvinder
	Kode	1.000 kr.	Gini-koefficient	
TOP-20 efter Indkomst i alt (for faggrupper med 100+ mænd og 100+ kvinder)				
Ledelse i virksomheder inden for forretningservice med 10+ beskæftigede	1227	1 772,8	0,59	0,51
Ledelse omfattende virksomheden som helhed i virksomhed med 10+ besk.	1210	1 036,0	0,42	0,41
Ledelse af virksomhed med under 10 beskæftigede	1300	928,7	0,45	0,40
Generelt husholdningsarbejde fx hovmester, husbestyrer, oldfrue, anretningschef	5121	813,1	0,97	0,30
Overordnet offentlig ledelse.	1120	796,5	0,17	0,18
Ledelse inden for transport og kommunikation, med 10+ beskæftigede	1226	765,4	0,42	0,24
Advokatarbejde	2421	759,0	0,42	0,32
Køb og salg af ejendom	3413	751,4	0,49	0,34
Ledelse i hotel- og restaurationsvirksomhed i virksomhed med 10+ beskæftigede	1225	720,0	0,49	0,43
Forsknings- og udviklingsledelse i virksomhed med 10+ beskæftigede	1237	720,0	0,32	0,30
Ledelse af salget i engros- og detailhandelsvirksomheder med under 10 besk.	1314	718,6	0,42	0,42
Lægearbejde.	2221	701,6	0,26	0,25
Dommerarbejde.	2422	671,0	0,22	0,18
Elværksoperatørarbejde	8161	642,6	0,44	0,52
Kreditarbejde og omsætning af værdipapirer.	3411	633,9	0,34	0,21
Ledelse af hovedaktiviteten i andre virksomheder med under 10 besk.	1319	632,5	0,34	0,28
Salgs- og afsætningsledelse, ekskl. salgsvirksomhed med 10+ besk.	1233	616,2	0,27	0,30
Tandlægearbejde.	2222	612,3	0,27	0,25
Mæglerarbejde.	3421	612,2	0,42	0,20
Ledelse af hovedaktiviteten i virk. inden for personlig tjenesteydelse under 10 besk	1318	607,4	0,33	0,33
Bund-10 efter Indkomst i alt (for faggrupper med 100+ mænd og 100+ kvinder)				
Serveringsarbejde.	5123	175,7	0,34	0,33
Skrædderarbejde, modister og hattemagere	7433	174,8	0,51	0,43
Manuelt transport- og lagerarbejde mv.	9330	172,2	0,38	0,51
Turist- og rejselederarbejde.	5113	172,1	0,36	0,32
Salgs- og servicearbejde fra gade eller telefon.	9113	168,8	0,43	0,38
Kartoteksarbejde og andre specialopgaver, ekskl. kundebetjening.	4190	163,0	0,48	0,41
Omsorgsarbejde	5130	152,0	0,26	0,22
Chaufførarbejde	8320	127,2	0,56	0,20
Bude, dragere o.l.	9151	115,0	0,57	0,57
Manuelt arbejde inden for bygge- og anlæg, fremstilling. og transport.	9300	113,8	0,34	0,39

Det andet yderpunkt er det tilfælde, hvor én person modtager al indkomst, og de øvrige personer ikke har nogen indkomst. I dette tilfælde bliver arealet mellem kurven lige så stort som arealet under 45°-linien, og gini-koefficienten bliver i dette specialtilfælde lig 1.

Har en gruppe en høj gini-koefficient, kan det skyldes, at der i gruppen er personer med meget lave indkomster, men det kan også skyldes, at der i gruppen indgår personer med meget høje indkomster.

Størst ulighed i faggrupper med høj og lav indkomst

Gini-koefficienterne er størst i de faggrupper, der har de højeste og de laveste indkomster. Det fremgår desuden, at uligheden er større for mænd end for kvinder.

4.5 Andre fordelingsmål

Man kan som nævnt i de forrige afsnit beskrive uligheden i indkomstfordelingerne ud fra en lang række forskellige nøgletal og diagrammer. I internationale sammenligninger bruger man ofte to mål, som ikke tidligere er vist i denne bog, nemlig ROP og Ratio-80/20.

Tabel 48. **Forskellige fordelingsmål - fordelt efter familietype udregnet på den ækvivalerede disponible indkomst. 2005**

	Gini-koefficient	Maksimal udjævningsgrad	Pct. andel under 60 pct. af medianindkomsten	Ratio 80/20
Familier i alt	0,30	20,2	14,7	4,9
Uden børn	0,31	21,7	15,7	5,5
Med 1 barn	0,23	15,4	9,5	3,2
Med 2 børn	0,21	13,9	7,4	2,9
Med 3 eller flere børn	0,23	15,6	9,6	3,3
Par	0,25	16,9	10,6	3,5
Uden børn	0,27	18,3	13,8	3,8
Med 1 barn	0,21	14,0	7,8	2,9
Med 2 børn	0,20	13,2	5,9	2,7
Med 3 eller flere børn	0,23	15,2	9,7	3,3
Enlige i alt	0,27	18,2	11,8	4,1
Uden børn	0,28	18,8	12,5	4,3
Med 1 barn	0,20	13,3	5,6	2,7
Med 2 eller flere børn	0,17	11,6	4,0	2,4
Enlige mænd	0,30	20,3	15,7	5,1
Uden børn	0,30	20,4	15,8	5,2
Med 1 barn	0,26	17,1	8,7	3,6
Med 2 eller flere børn	0,25	16,8	8,5	3,7
Enlige kvinder	0,24	16,1	9,2	3,4
Uden børn	0,25	16,9	10,1	3,6
Med 1 barn	0,18	12,2	5,1	2,5
Med 2 eller flere børn	0,16	11,0	3,7	2,2

ROP er forkortelsen for "risk of poverty" eller på dansk "risiko for fattigdom". ROP angiver den andel af en persongruppe eller familiegruppe, som har under 60 pct. af medianindkomsten for hele gruppen. I dag angiver man mange gange ikke kun ROP'en, men både ROP'en og desuden hvor mange der har under 40 pct., 50 pct. og 70 pct. af gruppens medianindkomst.

Et andet mål, der bruges internationalt til at beskrive ulighed, er forholdet mellem indkomstmassen for de 20 pct. med de største indkomster og den samlede indkomst hos de 20 pct., der har de laveste indkomster. Dette forhold kan man kalde Ratio-80/20.

Ser man på de forskellige mål for ulighed fremgår det, at selv om de er beregnet efter vidt forskellige metoder, svinger de pænt i takt. Så ved sammenligning af indkomstfordelinger mellem forskellige grupper i et samfund får man stort set det samme billede frem, uanset hvilket fordelingsmål man vælger.

ROP'en og Ratio-80/20 giver større udsving end gini-koefficient og maksimal udjævningsprocent, da de beregnes med udgangspunkt i dele af populationen.

Alle målene viser, at gruppen med de største forskelle i indkomstniveau, er gruppen af familier uden børn mens den mest homogene gruppe mht. indkomstniveau er "Enlige kvinder med 2 eller flere børn".